

VNITŘNÍ DOKUMENT O PANELU HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ MĚSTA DĚČINA

Obrázek 1: Terénní krizový tým s velitelem zásahu, psycholožkou HZS Ústeckého kraje a ředitelkou Českého červeného kříže, oblastního spolku Děčín, při taktickém cvičení v Děčíně v roce 2010, foto: L. Marvan, tiskový mluvčí HZS ÚK

Datum: verze k 24. květnu 2012

Citace: Majzlíková, J., Černá, L., Masojídek, J., Lešková, Z. (květen, 2012). Dokument o PANELU humanitárních organizací města Děčína. Druhá verze. Nepublikovaný interní materiál.

Obsah

Obsah	2
Úvod.....	3
PANEL humanitárních organizací.....	4
Poslání	4
Vystupování PANELU vůči svým partnerům.....	4
1. Vystupování PANELU vůči státním orgánům (orgánům krizového řízení).....	4
2. Vystupování PANELU vůči samosprávě	5
Postup PANELU z časového hlediska	5
1. Postup PANELU v bezprostřední době po události	5
a. Katastrofy a rozsáhlá neštěstí	5
b. Osobní neštěstí a traumatické situace	5
2. Povinnosti humanitárních pracovníků na místě mimořádné události	5
3. Postup PANELU ve střednědobém a dlouhodobém horizontu	6
Postup PANELU z hlediska rozsahu události	6
1. Postup PANELU při událostech menšího rozsahu a vyhlášení nižších stupňů poplachu	6
2. Postup PANELU při vyhlášení třetího a zvláštního stupně poplachu	6
a. Postup na místě události.....	6
Vznik PANELU	7
Spolupracující organizace	7
Úkoly	8
Organizace.....	9
Další pravidla	10
Přílohy	11
Příloha 1: List zdrojů organizací.....	11
Příloha 2: Historie psychosociální pomoci na Ústecku a Děčínsku.....	11
Ústecko	11
Děčínsko	12
Příloha 3: Slovníček pojmů	13
Příloha 4: Legislativa.....	15

Úvod

Profesionální pomoc záchranářů je poskytována nepřetržitě. S prací integrovaného záchranného systému se setkáváme denně. V současnosti nám ale chybí propracovaný záchranný systém v oblasti psychosociální krizové pomoci. První vlny nicméně již vznikají. Na konci roku 2011 byl vydán další z Metodických listů Bojového řádu jednotek požární ochrany, který nese název Posttraumatická péče hasičům a psychosociální pomoc osobám zasaženým mimořádnou událostí¹. Věnuje se také koordinaci a činností v oblasti psychosociální pomoci při velké mimořádné události a tedy součinnosti hasičů, nestátních organizací, obcí a jednotlivců.

Dobrovolná pomoc v České republice má dlouholetou tradici. Dobrovolníci organizovaní různými organizacemi od jednotek sboru dobrovolných hasičů po pracovníky, např. Českého červeného kříže, existovali v různých podobách před rokem 1989. Nicméně většina humanitárních organizací a organizací na ochranu lidských práv vznikla převážně po roce 1989. V současné době jsou dobrovolníci v krizových situacích nejvíce viditelní při povodních a záplavách a jejich činnost je v takových situacích nezbytná a nenahraditelná².

Hlavní myšlenkou PANELU humanitárních organizací je tedy setkání lidí a organizací zapojených v pomoci druhým v době před, bezprostředně při a po mimořádných událostech. Chceme zmapovat oblast Děčína a Ústecka a fungování humanitárních a dalších pomáhajících organizací ve smyslu „vědět o sobě“. Chceme podpořit vědomí, že pomáhání při a po mimořádných událostech je týmovou spoluprací. Principem myšlenky „Víme o sobě“ je naše dovednost lepšího, rychlejšího a efektivnějšího zapojení do pomoci našim spoluobčanům.

Tento text vznikl s cílem ujasnit si, pojmenovat a strukturovat činnost organizací začleněných v PANELU humanitárních organizací. Předkládáme vám jeho druhou verzi s vědomím toho, že práce na teoretickém zakotvení, např. názvosloví, a propojení s praxí je nekončící proces, který jsme se v uplynulých letech snažili zachytit.

Vnitřní dokument o PANELU humanitárních organizací města Děčína (dále jen „Dokument o PANELU“) je text určený organizacím, které již spolupracují nebo by rády navázaly spolupráci v neformálním sdružení organizací s názvem PANEL humanitárních organizací města Děčína. Dále jej můžeme doporučit lidem a organizacím z neziskového sektoru, veřejné správy a samosprávy, a také členům krizového štábu, které tato tematika zajímá a chtěli by se o ní dozvědět něco více.

Doplňujícím informačním zdrojem je leták se základními údaji o PANELU humanitárních organizací, který je určen veřejnosti.

Za autorský kolektiv Jana Majzlíková

s poděkováním členům PANELU humanitárních organizací města Děčína a Ústí n.L.

v Ústí nad Labem, 30. září 2011, aktualizováno 18. května 2012

¹ Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 42 ze dne 2. prosince 2011, kterým se mění Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR a náměstka ministra vnitra č. 40/2001, kterým se vydává Bojový řád jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně: Posttraumatická péče hasičům a psychosociální pomoc osobám zasaženým mimořádnou událostí. Metodický list č. 9 kapitoly Ob.

² Kolářek, J., Diatková, N.: Dobrovolnictví při mimořádných událostech. Dostupné

z <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-v-krizovych-situacich/> Staženo dne 18.05.2012.

PANEL humanitárních organizací

PANEL humanitárních organizací města Děčína (dále jen „PANEL“) je **neformální pracovní skupina** složená ze zástupců státních, příspěvkových a nestátních neziskových organizací (dále jen „NNO“) s působností na území statutárního města Děčína a okresu Děčín v Ústeckém kraji³. PANEL je organizační, koordinační a komunikační platformou pro poskytování komplexní (humanitární) péče o občana při **řešení mimořádných událostí a krizových situací**, popř. krizových stavů⁴. PANEL se zaměřuje na spolupráci s místními samosprávami a krizovými štáby. PANEL nemá právní subjektivitu.

Hlavní myšlenkou organizování PANELU je doplnit chybějící mezičlánek v krizovém řízení. Jedná se o přímou spolupráci se zasaženými obcemi a starosty, resp. zastupitelstvy obcí, která jsou základním pilířem krizového řízení.

Jménem PANELU vystupuje pouze jediný jeho zástupce – koordinátor nebo koordinátorka (pokud není určeno jinak). Každá organizace zapojená do činnosti PANELU zodpovídá za své pracovníky a pracovníce, kteří jednájí a vystupují jménem své organizace.

Poslání

Posláním PANELU je **koordinování poskytované pomoci** při odstraňování následků zejména událostí rozsáhlého a hromadného charakteru (např. při krizových stavech). Nevzdáváme se ani pomoci při mimořádných událostech malého rozsahu (např. dopravní nehody nebo událostech typu osobního neštěstí). Tuto pomoc ale PANEL poskytuje na vyžádání (např. krajským operačním střediskem Hasičského záchranného sboru, příbuznými zasažených osob, obcemi nebo dalšími organizacemi). Posláním PANELU je také pomáhat při zlepšování připravenosti obyvatelstva na výskyt mimořádných situací a krizových stavů.

Členové PANELU se hlásí ke **Standardům psychosociální krizové pomoci zaměřené na průběh a výsledek**⁵ (2010). Předpokladem spolupráce s PANELEM je dodržování profesní odborné úrovně a etických kodexů pomáhajících profesí.

Zásadami činnosti organizací začleněných v PANELU jsou principy **spolupráce a partnerství a podpora** lidí, rodin a obcí na občanské úrovni.

Zejména klademe důraz na:

- Otevřenost k zapojení všech zájemců o spolupráci.
- Připravenost v době mimo mimořádné události a krizového stavu.
- Pravidelné předávání informací.
- Vzájemná znalost kompetencí jednotlivých členů.

Vystupování PANELU vůči svým partnerům

1. Vystupování PANELU vůči státním orgánům (orgánům krizového řízení)

Dokument o PANELU je vydáván k zajištění **efektivního řízení činnosti nestátních neziskových organizací** (dále jen „NNO“) při řešení následků mimořádné události (dále jen „MU“) a/nebo krizové situace (dále jen „KS“). Vytváří podmínky pro informační propojení mezi PANELEM a **krizovým štábem** obce s rozšířenou působností (dále jen „KŠ“). Koordinátor nebo koordinátorka PANELU (popř. jeho zástupce či zástupkyně) se účastní jednání KŠ jako přizvaný host.

³ Činnost PANELU není závislá na územním ohraničení.

⁴ Kopecký, M. (2004) Panel neziskových organizací v době živelných katastrof. Příspěvek na konferenci s mezinárodní účastí Psychosociální pomoc v situacích mimořádných událostí, 23.-24. září 2004, Praha.

⁵ Pracovní skupina pro vytváření a ověřování standardů psychosociální krizové pomoci a spolupráce při GŘ HZS ČR (prosinec, 2010). Standardy psychosociální krizové pomoci a spolupráce zaměřené na průběh a výsledek. Praha: MV-GŘ HZS ČR. Viz standardy pro koordinování (podrobně viz str. 25-35), s důrazem na Dokumentování pomoci a spolupráce a vytváření informačních a osvětových materiálů (str. 29-30).

V případě MU většího rozsahu má PANEL možnost vyžádat si spolupráci PANELU humanitárních organizací města Ústí nad Labem a jeho prostřednictvím přenáší informace a plní požadavky hejtmanky Ústeckého kraje a krizového štábu Ústeckého kraje.

Nástrojem efektivního řízení je **přenos informací a požadavků KŠ** (krizové štáby úzce spolupracují s integrovaným záchranným systémem) **na NNO prostřednictvím koordinátora nebo koordinátorky** (popř. jeho zástupce či zástupkyně).

2. Vystupování PANELU vůči samosprávě

Koordinátor nebo koordinátorka (popř. jeho zástupce či zástupkyně) vede jednání přímo se zastupiteli zasažených obcí MU a/nebo KS. Nabízí možnost pomoci v rozsahu, která je upřesněna dále (viz oddíl Postup PANELU). Cílem je propojit informační tok mezi obcemi a NNO začleněnými v PANELU. Vycházíme z rovnice *PANEL (zájmová samospráva) + samospráva územní = účinná pomoc tam, kde je potřeba*. Cílem není dublovat pomoc, která přichází od státu za jasně definovaných zákonných podmínek. Cílem PANELU je reagovat na potřeby zasažených lidí ve spolupráci s místními samosprávami a jejich zastupitelstvy a být připraveni účinně a rychle na tyto potřeby reagovat.

Postup PANELU z časového hlediska

1. Postup PANELU v bezprostřední době po události

Jsme si vědomi toho, že terminologie pomáhajících organizací z neziskového sektoru se liší od terminologie integrovaného záchranného systému a řeči zákonů. Naší snahou je co nejvíce využívat již zažitou terminologii. Více viz oddíl Slovníček pojmů.

a. Katastrofy a rozsáhlá neštěstí

Činnost PANELU je upravena dle dohody s koordinátorem nebo koordinátorkou PANELU. Také viz oddíl Vystupování PANELU vůči svým partnerům a oddíl Organizace. Na výzvu koordinátora či koordinátorky PANELU se určení zástupci organizací sejdou na koordinačním setkání (možné nahradit sdílením elektronické komunikace aj.) Koordinátor nebo koordinátorka je informuje o typu a rozsahu události, nutné pomoci, popř. o požadavcích KŠ a zástupců samosprávy, a učiní dohodu o dalším postupu.

b. Osobní neštěstí a traumatické situace

V určitých případech se činnost PANELU může rozšířit např. o **zprostředkování pomoci v situacích obecně chápaných jako neštěstí** nebo traumatické situace a to pro jednotlivce nebo i pro komunitu. V této souvislosti PANEL spolupracuje s terénním krizovým týmem při Českém červeném kříži oblastního spolku v Děčíně a o. s. Spirály v Ústí nad Labem (dále jen „TKT Děčín“, „TKT Spirála“).

Jedná se o následnou péči⁶, kdy se složky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) nemusí nacházet na místě události. Jedná se o případy pomoci, do které nemusí být zahrnuty ani všechny organizace začleněné do PANELU (viz oddíl Spolupracující organizace).

2. Povinnosti humanitárních pracovníků na místě mimořádné události

V případě, že charakter události vyžaduje buď záchranné a likvidační práce prováděné Hasičským záchranným sborem, a/nebo přítomnost Policie ČR, postupují humanitární pracovníci na místě mimořádné události se souhlasem velitele zásahu (dále jen „VZ“ - hasič, policista, lékař záchranné zdravotnické služby), velitele bojového úseku⁷ nebo řídicího důstojníka. Vždy ale po dohodě s velitelem na místě události, kde mají jednotliví pracovníci pomáhat. Jedná se o pohyb osob na místě události se souhlasem VZ, je nutné úkoly s VZ konzultovat a informovat ho o zamýšlených krocích. Je povinností humanitárních pracovníků seznámit se s charakterem události a vlastním ohrožením na místě. **Je nutné vždy uposlechnout pokynů VZ a používat ochranné osobní (pracovní) pomůcky dle**

⁶ Následná péče z hlediska složek IZS.

⁷ V případě krizového stavu je událost členěna na bojové úseky.

charakteru osobního ohrožení. V případě společných koordinovaných zásahů složek IZS a organizací začleněných do PANELU je třeba se podřídit jednotnému velení.

3. Postup PANELU ve střednědobém a dlouhodobém horizontu

Jedná se o činnost PANELU až po dobu jednoho roku.

Po určité období mohou být souběžně prováděny likvidační práce integrovaným záchranným systémem. Viz oddíl Povinnosti humanitárních pracovníků na místě mimořádné události.

Zejména se ale jedná o činnosti, které navazují na práci složek IZS. Činnost PANELU probíhá jednak v terénu a také v místě sídla dotčených pomáhajících organizací. Humanitární pracovníci určené pro práci v terénu postupují dle pokynů své domovské organizace, která je v kontaktu s organizacemi začleněnými v PANELU. Také viz Standardy psychosociální krizové pomoci zaměřené na průběh a výsledek⁸ (2010).

Bývá obvyklé, že pro konkrétní typ události je zvolen koordinátor nebo koordinátorka, např. u povodní v roce 2010. Nemusí se jednat o stejného člověka, který vede PANEL. Koordinátoři různých typů událostí spolupracují s vedením PANELU a pravidelně jej informují o činnosti a požadavcích pro pokračování práce.

Postup PANELU z hlediska rozsahu události

Zájemcům doporučujeme prostudovat příslušnou legislativu, zejména Zákon č. 238/2000 Sb., o HZS, zákon č. 239/2000 Sb., o IZS, ve znění pozdějších předpisů, a Vyhlášku č. 328/2001 Sb., o IZS, ve znění pozdějších předpisů, viz Příloha 4 Legislativa a Příloha 3 Slovníček pojmů.

1. Postup PANELU při událostech menšího rozsahu a vyhlášení nižších stupňů poplachu

Posláním PANELU je koordinování poskytované pomoci při odstraňování následků zejména událostí rozsáhlého a hromadného charakteru při vyhlášení třetího a zvláštního stupně poplachu. PANEL se nevzdává ani pomoci při vyhlášení prvního a druhého stupně pomoci, zapojení PANELU do takových událostí je poskytována na vyžádání. Viz také oddíl Postup PANELU z časového hlediska, Osobní neštěstí a traumatické situace.

2. Postup PANELU při vyhlášení třetího a zvláštního stupně poplachu

PANEL spolupracuje se starosty, zastupiteli obce a krizovým štábem. Viz oddíl Vystupování PANELU vůči svým partnerům.

a. Postup na místě události

Humanitární pracovníci se domluví se starostou obce (či prostřednictvím jiného zastupitele obce získají souhlas starosty) a následně informují velitele zásahu o své přítomnosti na místě události. Poté řídí svoji činnost samostatně, dle pokynů a standardů své domovské organizace. Pracovníci jsou prostřednictvím svého zástupce v PANELU ve spojení s koordinátorem či koordinátorkou PANELU, popř. koordinátorem či koordinátorkou události. V případě nepřítomnosti je činnost nahrazena zástupcem či zástupkyní koordinátora nebo koordinátorky (viz oddíl Organizace, str. 8).

Při vyhlášení stavu nebezpečí **doporučujeme** (některé body nemusí jít nutně za sebou v závislosti na typu události, nicméně bod 5 a 15 považujeme za stěžejní):

1. Koordinátor nebo koordinátorka získá informace od IZS, KŠ, obce, popř. krajského úřadu o MU.
2. Koordinátor nebo koordinátorka informuje určené organizace začleněné v PANELU, stanoví termín schůzky, rozešle emaily a/nebo sms, a je učiněna dohoda o poskytované pomoci.

⁸ Pracovní skupina pro vytváření a ověřování standardů psychosociální krizové pomoci a spolupráce při GŘ HZS ČR (prosinec, 2010). Standardy psychosociální krizové pomoci a spolupráce zaměřené na průběh a výsledek. Praha: MV-GŘ HZS ČR.

3. Koordinátor nebo koordinátorka zpětně informuje IZS, KŠ, obec, popř. krajský úřad o nabídnuté pomoci a možnosti převzetí úkolu v určité oblasti.
4. Určené organizace, popř. jednotlivci, osloví prostřednictvím starostů a jeho zástupců obyvatelstvo zasažené obce.
5. Neustále probíhá mezi PANELEM, KŠ a starosty obcí výměna informací.
6. Probíhá pomoc určeným osobám, na konkrétním místě, dle předem dohodnutých pravidel (v organizaci, v součinnosti s PANELEM).
7. V případě nezvladatelné situace (např. znovu čelí katastrofě – nová vlna povodní, zhoršení bezpečnosti pracovníků, občanů) vyžádat spolupráci či pomoc IZS, obce, krajského úřadu (dále jen „KÚ) nebo jim událost přenechat prostřednictvím krajského operačního střediska (dále jen „KOPIS“).
8. Vyplňovat mezery, které nepokrývá IZS, obec, KÚ.
9. Preferovat osobní přístup a detailní zaměření na problém.
10. Informovat o své přítomnosti v terénu příslušného velitele zásahu – bojového úseku.
11. Nesuplovat státem zajištěnou pomoc, pokud je zajištěna. Zde případně upozornit na nedostatečnou pomoc a klidně zaplnit vzniklý prostor do doby než bude pomoc zajištěna.
12. V případě převzetí místa či problematiky MU složkou IZS nebránit v jejích činnostech a spolupracovat s nimi.
13. Zaměřit svou činnost více jako službu občanům a ne k základnímu řešení zdrojů a přímého dopadu či problémů vzniklých bezprostředně MU, pokud nedojde k vyžádání osobní či věcné pomoci.
14. Nepohybovat se v obci bez vědomí starosty a KŠ.
15. Jakékoliv zjištěné porušení právních předpisů ČR hlásit příslušným orgánům.

Vznik PANELU

Pomáhat zasaženým lidem je při neštěstích nebo katastrofách běžnou reakcí většiny občanů. Různé organizace pomáhají v takových situacích v míře dané jejich posláním a zaměřením. Nicméně pro setkání těchto organizací a jednotlivců za jedním stolem a tedy pro vznik děčínského PANELU velkou měrou byla určující činnost **PANELU humanitárních organizací města Ústí nad Labem**. V listopadu roku 2008 proběhla v Ústí nad Labem I. regionální konference Víme o sobě?⁹, kde se poprvé objevila myšlenka terénního krizového týmu a zájemci z řad veřejnosti se mohli k této aktivitě přihlásit. Dalším impulsem byly **povodně** na Děčínsku a Litoměřicku v srpnu 2010. Při mimořádných setkáních děčínských organizací a zástupců ústeckého PANELU se poprvé za jednacím stolem sešlo široké spektrum organizací, jejichž cílem bylo pomoc zasaženému obyvatelstvu. Tato spolupráce se při řešení následků povodňových událostí ukázala jako koordinovaná, rychlá a účinná.

Další informace viz Příloha 2 Historie psychosociální pomoci na Ústecku a Děčínsku.

Spolupracující organizace

Český červený kříž, oblastní spolek Děčín
 Hasičský záchranný sbor Ústeckého kraje
 Policie ČR

Agentura osobní asistenční služby, o. s.

Statutární město Děčín

AVAZ - Asociace vozíčkářů a zdravotně a mentálně postižených

⁹ Podtitul konference zněl Mimořádná událost - pomáháme sami a dokážeme to i spolu? Smyslem této konference bylo tedy setkání lidí a organizací zapojených v pomoci druhým v průběhu a po mimořádných událostech. Zmapovali jsme ústecký svět pomáhajících organizací, „vědět o sobě“ a podpořili vědomí, že pomáhání při a po mimořádných událostech je týmovou spoluprací.

Rodinné poradenství o. s.
Slunečnice, o. s.
ADRA, o. s.
Prosapia, o. s., sdružení pro rodinu (dříve Senior, o. s.)
Probační a mediační služba
Oblastní charita Česká Kamenice
Krizová poradna
Záchranáři Česká Kamenice, o. s.
PANEL humanitárních organizací města Ústí nad Labem
Terénní krizový tým při Českém červeném kříži, oblastní spolek Děčín
Terénní krizový tým o. s. Spirály

Obrázek 2: Zahájení II. regionálního workshopu Víme o sobě?, který se konal 4. listopadu 2010 na Krajském úřadě Ústeckého kraje, Ústí nad Labem, foto: V. Polák

Úkoly

- koordinace činnosti nevládních organizací a dobrovolníků,
- zabezpečení svěřených úkolů krizového štábu kraje a obce s rozšířenou působností při řešení mimořádné události nebo krizové situace,
- zabezpečení systému funkční a efektivní spolupráce osob a organizací začleněných v PANELU nejen při přípravě na mimořádné události a krizové situace, bezprostřední pomoci na místě, ale i při odstraňování následků mimořádných událostí nebo krizových situací,
- koordinace sdíleného informačního prostředí (elektronického) o pohybu a zapojení organizací při řešení mimořádné události nebo krizových situacích,
- spolupráce s veřejnou správou, samosprávou a dalšími organizacemi,
- podpora vzniku regionálních terénních krizových týmů,
- spolupráce s již existujícími týmy s republikovou a regionální působností (např. KIP¹⁰, PIT¹¹),
- poskytování humanitární pomoci v oblasti materiální, duchovní, psychosociální, zdravotní, sociální a právní apod. dle zaměření jednotlivých organizací sdružených v PANELU,
- podpora finančních a materiálních sbírek ve prospěch zasažených území,

¹⁰ Zkratka pro Komunitní Intervenční Psychosociální tým, jehož členové působí na komunitní úrovni a poskytují psychosociální pomoc lidem zasaženým mimořádnou událostí. Tyto týmy podporuje a vzdělává ADRA, o. s.

¹¹ Zkratka pro Psychosociální Intervenční Tým ČR. Je to mezioborové uskupení lidí, kteří se zabývají na komunitu orientovanou pomocí po neštěstích. Více viz <http://pit-cr.info>

- vzdělávání laické i odborné veřejnosti, například konference, workshopy a výcviky apod., podněty k vzdělávacím činnostem mohou vznést státní orgány, samosprávy a jiné právní subjekty,
- příprava propagačních a informačních materiálů,
- tvorba a aktualizace funkční databáze poskytovatelů humanitární a psychosociální pomoci při a po mimořádných událostech.

Organizace

PANEL zasedá nejméně dvakrát ročně, a to jak v **malém (organizačním) týmu** nebo v tzv. **velkém PANELU** se spektrem neziskových a humanitárních organizací a dotčených státních institucí. Na zasedání velkého PANELU jsou zváni hosté či zástupci a zástupkyně organizací, jež se běžně neúčastní jednání PANELU, ale mají zájem o projednávanou problematiku.

PANELU předsedá **koordinátor nebo koordinátorka**.

- Koordinátor nebo koordinátorka PANELU jsou voleni na zasedání malého (organizačního) PANELU. Volba probíhá zpravidla jednou za dva roky (pokud není určeno jinak), volit mohou všichni přítomní členové a členky.
- Koordinátor nebo koordinátorka je prostředníkem mezi PANELEM, složkami IZS a KŠ v rámci okresu Děčín a jednotlivými obcemi. Zpravidla je koordinátor/ka přízvaným hostem KŠ. KŠ informuje o možnostech spolupráce organizací vedených v databázi PANELU, zpětně podává informace z KŠ jednotlivým organizacím.
- Koordinátor nebo koordinátorka vede jednání PANELU podle ročního plánu činnosti, připravuje prostory k jednání, posílá pozvánky pro účastníky jednání, rozesílá zápisy, průběžně sleduje úkoly vyplývající z jednání. Při MU svolává PANEL do předem připravených prostor, vede jednání, zve další zainteresované osoby na jednání, účastní se krizových štábů v rámci okresu Děčín, zodpovídá za úplnost a aktuálnost informací v databázi poskytovatelů humanitární a psychosociální pomoci při a po mimořádných událostech (List zdrojů organizací: kontaktní seznam).
- Zástupce koordinátora nebo koordinátorky vytváří prezenční listinu, která je přílohou zápisu, spolupracuje s koordinátorem/kou na výše uvedených úkolech, při jeho/její nepřítomnosti přebírá jeho/její kompetence.

Z každého jednání je pořizován zápis (s uvedením datumu, názvu, místa konání a podpisem autora) spolu s prezenční listinou obsahující aktuální kontakty na účastníky jednání.

List zdrojů organizací (databáze poskytovatelů humanitární a psychosociální pomoci při a po mimořádných událostech) je aktualizován zpravidla 1x ročně. Databáze je k dispozici samosprávám a oddělením krizového řízení krajského úřadu a magistrátu, dále pak složkám IZS a poskytovatelům humanitární a psychosociální pomoci v regionu.

Na jednání PANELU jsou účastníci a účastnice zváni prostřednictvím emailu dle předem dohodnutých termínů. Mimořádná jednání jsou svolávána prostřednictvím emailu a/nebo textových zpráv (sms).

Organizační zajištění PANELU:

Oblastní spolek Děčín Českého červeného kříže, Mírové nám. 243/3, 405 01 Děčín

Koordinátorka PANELU: **Irena Cachová**, ředitelka OS ČČK, mobil: +420 608 870 260, telefon: +420 412 517 062, email: cck.decin@seznam.cz

Zástupkyně koordinátorky: **Helena Štípková, DiS.**, Prosapia, o. s. – sdružení pro rodinu, Fúgnerova 355/16, 405 01 Děčín, mobil: +420 773 275 842, email: h.stipkova@os-rodina.cz

Kdy kontaktovat organizační tým PANELU:

1. PANEL lze kontaktovat v případě:
 - a. **Zájmu účastnit se jednání PANELU:**

- i. Můžete kontaktovat koordinátora (jeho zástupce) nebo koordinátorku (její zástupkyni) osobně, telefonicky nebo emailem. Viz Organizační zajištění PANELU.
 - ii. Písemně potvrdit zájem, poskytnout své kontaktní a zřizovací údaje pro potřeby PANELU a aktivně se účastnit jednání PANELU.
 - iii. Uznat posláním a veřejný závazek (viz oddíl Posláním a Veřejný závazek), ke kterým se PANEL hlásí.
 - b. **Organizace/jednotlivec řeší/byl svědkem/účastníkem neštěstí, katastrofy nebo jiné mimořádné události.**
 - i. Můžete kontaktovat koordinátora (jeho zástupce) nebo koordinátorku (její zástupkyni) osobně, telefonicky nebo emailem. Viz Organizační zajištění PANELU.
 - ii. Sdělení požadavku (a vlastní představy o řešení situace).
 - iii. Domluvit si schůzku nebo další formu komunikace a výměny informací.
2. **PANEL není určen pro řešení akutního ohrožení života, majetku nebo životního prostředí.** V takovém případě kontaktujte příslušné orgány (TCTV 112 aj.)

Podmínky spolupráce s PANELEM:

- Písemný souhlas se zapojením.
- Souhlas se zpracováním kontaktních a osobních údajů.
- Aktivní účast.
- Závazek spolupracovat, informovat, vyhodnocovat.

Kapacity a možnosti PANELU: viz Příloha 1 List zdrojů organizací.

Další pravidla

Osobní údaje jsou uchovávány v souladu se Zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Doplnit postup při nečinnosti organizace začleněné v PANELU a při odmítnutí spolupráce s PANELEM.

Prostor pro doplnění dalších důležitých pravidel z hlediska jednotlivých organizací:

Přílohy

Příloha 1: List zdrojů organizací

- dostupné za definovaných podmínek viz str. 9
 - a. Současné kapacity a možnosti
 - b. Přehled spolupracujících organizací
 - c. Aktuální kontakty
 - d. Další důležité informace
 - e. Síly a prostředky
 - f. Časové možnosti nasazení

Příloha 2: Historie psychosociální pomoci na Ústecku a Děčínsku

Ústecko

První společné aktivity psychosociální pomoci v terénu se objevily na území Ústí nad Labem po povodních v roce 2002. Realizátor projektu Centrum komunitní práce zpracovalo projekt s názvem „Dobrovolná kolegiální psychologická podpora“, který byl finančně podpořen nadací NROS a z Phare EU. Do projektu bylo zapojeno Dobrovolnické centrum, o. s. a Spirála, o. s. V rámci spolupráce těchto organizací byla dobrovolníky poskytována pomoc po povodních v terénu. Vznikl Katalog nabídky pomoci a manuál činnosti v terénu.

První zmínka o PANELU humanitárních činností zde v regionu zazněla při společném cvičení Exploze 2004 Ústí nad Labem, které pro město Ústí nad Labem na objednávku připravilo Centrum pro výzkum stresu Development s. r. o. v čele s Ing. Milošem Kopeckým a Vítězslavem Vurstem, B. Th., koordinátorem cvičení. Do cvičení byly zapojeny složky IZS, krizový štáb města i vybrané neziskové organizace.

V květnu 2004 se uskutečnilo několik jednání za účelem vzniku PANELU humanitárních organizací v Ústí nad Labem, kterých se účastnily organizace Spirála, o. s., Dobrovolnické centrum, o. s., Oblastní charita, Adra, o. s., Senior o. s., PIT.

14.06.2004 proběhlo jednání s tehdejším primátorem města Mgr. Gandalovičem. Primátor a Ing. Jana Havelková obdrželi aktuální nabídku psychosociální pomoci v době MU od NNO, dále se diskutovalo o způsobu komunikace mezi krizovým štábem města a Panelem, a také o způsobu financování (sociální služby) a mimořádné fakturace v době aktuální pomoci.

- Byla vytvořena úzká spolupráce s organizací ADRA, o. s. – zejména s panem Vurstem.
- Někteří z nás se účastnili v září 2004 první konference Víme o sobě v Praze.

Další aktivity PANELU byly spíše sporadické a vždy se víceméně objevovaly po mimořádné události – např. povodních v roce 2006, kdy došlo k aktualizaci nabídky psychosociální pomoci NNO z let 2003.

V roce 2007 jsme opět setkávání PANELU obnovili, a zástupci stávajících organizací se domluvili, že koordinací činnosti bude pověřeno Dobrovolnické centrum, o. s. zastoupené Mgr. Lenkou Černou.

- Jednou z aktivit bylo uspořádání I. regionální konference Víme o sobě?, která proběhla dne 4. září 2008 v Ústí nad Labem. Podtitulem konference byla Mimořádná událost - pomáháme sami a dokážeme to i spolu? Tato konference navazovala na tradici krajských konferencí pořádaných Hasičským záchranným sborem ČR a humanitární organizací ADRA. Na těchto akcích je důležitou součástí podpora pomáhajícího prostředí, ve kterém se aktivují místní zdroje pomoci šité na míru jedinci a jeho společenství.
- Povodňové události byly zvoleny jako hlavní téma v panelové diskuzi I. regionální konference i navazujícího pracovního setkání v roce 2010. Dne 4. listopadu 2010 se na Krajském úřadě v Ústí nad Labem odehrál workshop Víme o sobě II s podtitulem

Humanitární a psychosociální pomoc při mimořádných událostech a hromadných neštěstích. Praktickým výstupem byla práce na Dokumentu o PANELU humanitárních organizací města Ústí nad Labem. Účastníci přinesli konkrétní a praktické připomínky pro materiál, ve kterém se občané a organizace dozvědí o možnostech využití a zapojení se do PANELU.

- Schůzky zástupců organizací pod vedením Mgr. Lenky Černé byly pravidelné vždy s nějakým cílem.

Koordinace činnosti prostřednictvím PANELU při bleskových záplavách v letech 2009 a 2010 byla bezproblémová a plně fungující, osvědčila se ve výsledcích efektivity a účinnosti.

Děčínsko

Prvním impulsem pro vznik děčínského PANELU byla činnost PANELU humanitárních organizací města Ústí nad Labem. V listopadu roku 2008 proběhla v Ústí nad Labem I. regionální konference Víme o sobě?¹², kde se poprvé objevila myšlenka terénního krizového týmu a zájemci z řad veřejnosti se mohli k této aktivitě přihlásit. Poté Petr Tobiáš, velitel humanitární jednotky oblastního spolku Českého červeného kříže v Děčíně, oslovil kpt. Mgr. Janu Majzlíkovou, psycholožku Hasičského záchranného sboru Ústeckého kraje (dále jen „HZS Ústeckého kraje“) s nabídkou vytvoření podobného týmu v Děčíně. Během této doby se několikrát sešli a na schůzce dne 6. srpna 2010 spolu založili děčínský PANEL.

Druhý den poté, v sobotu 7. srpna 2010 udeřily povodně na Děčínsku a o něco později i na Litoměřicku. V pondělí 9. srpna 2010 se sešli na mimořádném jednání zástupci ústeckého PANELU (Dobrovolnické centrum, o. s., TKT Spirála, o. s., Člověk v tísní, o. p. s., České Švýcarsko, o. p. s., HZS Ústeckého kraje), jednání se zúčastnil i pan Tobiáš. Později (od 11. srpna 2010) se schůzky přesunuly do prostor Českého červeného kříže v Děčíně a pan Tobiáš byl zvolen koordinátorem střednědobé a dlouhodobé popovodňové pomoci. Za jednacím stolem se průběžně scházely následující organizace: oblastní spolek Českého červeného kříže v Děčíně, Člověk v tísní, o. p. s., České Švýcarsko, o. p. s., Spirála, o. s. a její terénní krizový tým, HZS Ústeckého kraje, Policie ČR, Dobrovolnické centrum, o. s., Oblastní charita Česká Kamenice, Oblastní charita Ústí nad Labem, ADRA, o. s., Středisko křesťanské pomoci v Litoměřicích, Náboženská obec Děčín Církve československé husitské, Krajský úřad Ústeckého kraje.

Od této doby se zástupci PANELU v Děčíně scházejí zhruba dvakrát do roka, vždy s konkrétním cílem.

Zapsala: Bc. Zuzana Lešková a Mgr. Jana Majzlíková

¹² Podtitul konference zněl Mimořádná událost - pomáháme sami a dokážeme to i spolu? Smyslem této konference bylo tedy setkání lidí a organizací zapojených v pomoci druhým v průběhu a po mimořádných událostech. Zmapovali jsme ústecký svět pomáhajících organizací, „vědět o sobě“ a podpořit vědomí, že pomáhání při a po mimořádných událostech je týmovou spoluprací.

Příloha 3: Slovníček pojmů

Mimořádná událost (MU) – škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují zdraví, život, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací (Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o IZS).

Krizová situace – mimořádná událost podle zákona o IZS, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení státu (§ 2, písm. b) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů).

Krizový stav – vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu (krizový zákon).

Bezpečnostní rada / krizový štáb – s novelou zákona č. 240/2000 Sb. (krizový zákon) i nařízení vlády č. 462/2000 Sb., s účinností od 01.01.2011 se Krizový štáb – KŠ (i bezpečnostní rada - BR) statutárního města Děčín nazývá již Krizový štáb (i bezpečnostní rada) obce s rozšířenou působností Děčín a má působnost nejen na území vlastního města, ale i v dalších 33 obcích ORP Děčín. BR jako orgán přípravy na krizové situace (má nejvýše 10 členů), KŠ jako orgán pro jejich řešení. Členy KŠ kraje nebo ORP jsou členové příslušné BR a členové stálé pracovní skupiny KŠ. Předsedou BR kraje je hejtman.

Záchranné práce (Z) – činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí a vedoucí k přerušení jejich příčin (zákon o IZS).

Likvidační práce (L) – činnost k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí (zákon o IZS). Z a L práce se řeší na úrovni územního správního úřadu, na jehož území se MU vyskytuje. Pokud událost zasáhne více územních celků obcí s rozšířenou působností, zabezpečuje koordinaci Z a L prací hejtman kraje.

Integrovaný záchranný systém (IZS) – koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích. Stálým orgánem pro koordinaci složek IZS je operační a informační středisko HZS ČR, které je součástí IZS. (Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS)

Základní složky IZS – Hasičský záchranný sbor ČR, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí jednotkami požární ochrany (tzv. „dobrovolní hasiči“), Policie ČR, Zdravotnická záchranná služba.

Ostatní složky IZS – např. ozbrojená síla, hradní stráž, ozbrojené služby Policie ČR, celní správa, vězni, havarijní a pohotovostní složky: plyn, voda, elektřina, neziskový sektor: charita, Český červený kříž).

Operační a informační středisko HZS ČR (OPIS HZS ČR) – je stálý orgán pro koordinaci složek IZS a jeho úkolem je přijímání a vyhodnocování tísňové zprávy, vyslání sil a prostředků, informační podpora a dokumentování průběhu zásahu. Tísňovou linku obsluhuje příslušník HZS ČR.

Poplachový plán IZS – (Vyhláška č. 381/2001 Sb., §4, zpracovává generální ředitelství HZS ČR při ústřední koordinaci Z a L prací, území více krajů, zahraničí), obsahuje a) ústřední poplachový plán IZS nebo poplachový plán IZS, b) havarijní plán kraje, c) vnější havarijní plán, d) dohoda o poskytnutí pomoci (osobní, věcná, na vyžádání: předem písemně zpracovaná dohoda s ostatními složkami IZS), e) dohoda o společných Z a L pracích a statistické přehledy, f) dohoda o společných školeních, g) typová činnost (v současnosti se připravuje typová činnost na psychosociální pomoc).

Poplachový plán IZS kraje = požární poplachový plán kraje rozdělený do 4 stupňů – vede HZS kraje, uložen na krajském operačním středisku HZS, slouží k hodnocení událostí – předurčuje stupeň poplachu, na tom závisí nasazení sil a prostředků pro Z a L, **přehled sil a prostředků** (dále jen „S a P“), **smluvní vztahy**: jak se povolávají složky, slouží k zabezpečení součinnosti jednotek požární ochrany při provádění Z a L prací.

Stupeň poplachu – předurčuje S a P pro Z a L v závislosti na druhu a rozsahu MU a na koordinaci složek při společném zásahu (koordinace taktická: na místě velitel zásahu (dále jen „VZ“), operační: krajské operační středisko (dále jen „KOPIS“), strategická: krizové štáby, obec, hejtman). Vyhlašuje VZ pro 1 místo zásahu nebo KOPIS (pro víc míst):

1. Jednotlivci, 500m², není nutno koordinovat ZaL práce,
2. 100 osob, více než 1 objekt či objekt se složitými podmínkami pro zásah (viz Vyhláška o požární prevenci), do 10 000m² (100x100m), ZaL práce provádí základní a ostatní složky z kraje, nutno koordinovat VZ,

3. 100 – 1000 osob, část obce, železniční soupravy, do 1km², koordinuje VZ za pomoci štábu a řídicího důstojníka,
4. zvláštní stupeň – nad 1km², více jak 1000 osob, VZ rozděluje území na sektory, popř. úseky, zapojení krizových štábů, hejtmána, starostů obce, oznamovací povinnost.

PANEL – viz oddíl Úvod.

Malý PANEL – je organizační tým PANELU, nazývají se tak také jednání organizací, které probíhají za účasti organizací začleněných do PANELU (viz oddíl Spolupracující organizace).

Velký PANEL – na zasedání velkého PANELU jsou zváni hosté či zástupci a zástupkyně organizací, jež se běžně neúčastní jednání PANELU, ale mají zájem o projednávání tematiku. Jedná se spektrum neziskových a humanitárních organizací a dotčených státních a veřejných institucí.

Věcná a osobní pomoc – osobní pomoc je činnost nebo služba při provádění Z a L prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce. Za poskytnutí **věcné** (dopravní prostředky, zdroje vody, spojová zařízení apod.) nebo osobní pomoci náleží právnícké nebo fyzické osobě peněžní náhrada. Náhradu poskytuje krajský úřad (dle Zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně).

Humanitární pomoc – souhrn opatření v materiální, duchovní, zdravotní, sociální a právní oblasti, které poskytují jednotlivci, skupiny, spolky, státní i nestátní organizace ve prospěch obyvatelstva zasaženého následky mimořádných událostí (Kavan, 2005, in Baštecká a kol., 2005¹³). Zahnuje formy pomoci duchovní, psychologické a psychosociální, materiální, finanční, záchranářské, poradenské a technické.

Psychosociální pomoc¹⁴ - „Psychosociální krizová pomoc a spolupráce (aneb pomoc lidem, rodinám, obcím, organizacím zasaženým mimořádnou událostí anebo krizovou situací) je nově utvářenou mezioborovou disciplínou. „...je souborem reakcí, činností (a služeb), které navozují v době trvání mimořádné události anebo krizové situace a v době zvládnání jejich důsledků, v zasažených lidech, rodinách, obcích a organizacích přesvědčení „**nejsme na to (a v tom) sami**“, „**i my můžeme pomoci druhým**“, „**společně to zvládneme**“ a „**na příště se připravíme**“; vychází z předpokládaných a vyjádřených potřeb a hodnot zasažených lidí, rodin, obcí a organizací v oblastech **sociální, psychické, duchovní a tělesné** a aktivně povzbuzuje osobité strategie zátěže zacházení s vlastními silami a zdroji se zdůrazněním primárních (= neformálních) zdrojů sociální opory; jako obor je založena především na sociální práci.“ (cit dle Standardy, 2010, str. 6)¹⁵

Komunita – doslova „**společenství**“, např. společenství obce nebo vůbec obec, důraz je kladen na občanské vztahy, sousedství.

Neštěstí – „**krátce časově ohraničená nepříznivá událost**“ (Baštecká a kol., 2005, str. 13), synonyma: havárie, nehoda, katastrofa, v angličtině critical incident. Neštěstí může být individuální (přímým zasaženým je jedinec) nebo hromadné (událost zasáhne větší celek obyvatelstva nebo skupinu).

Katastrofa – „**náhle vzniklá mimořádná událost většího rozsahu**“ (Baštecká a kol., 2005, str. 15). Následkem je více než 50 zasažených, ať už mrtvých, těžce nebo lehce zraněných osob. Katastrofa bývá ve svém počátku nečekaná a náhlá, obvykle není dostatek času na rozhodování a řízení záchranných prací, stejně jako nedostatek pomáhajících. Katastrofy jsou přírodně klimatického původu, sociálně-ekonomické (způsobené člověkem), náhlé a chronické.

¹³ Baštecká, B. a kol. (2005). Terénní krizová práce. Praha: Grada.

¹⁴ „Někteří autoři (Hodgkinson, Stewart, 1998; Oerner, Schnyder, 2003) ji vnímají jako nadřazený pojem pro souslednost první psychické pomoci, krizové a časné intervence a navazujících služeb přesahujících do komunity.“ (Baštecká a kol., 2005, str. 154).

¹⁵ Pracovní skupina pro vytváření a ověřování standardů psychosociální krizové pomoci a spolupráce při GŘ HZS ČR (prosinec, 2010). Standardy psychosociální krizové pomoci a spolupráce zaměřené na průběh a výsledek. Praha: MV-GŘ HZS ČR.

Příloha 4: Legislativa

Přehled:

Zákon č. 238/2000 Sb., o hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů;

Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), ve znění pozdějších předpisů;

Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů.

Související legislativa:

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.